



NIBUD

Minima-effectrapportage Gemeente Leeuwarden 2025

Kwetsbare groepen en armoedeval

Sanne Lamers
26 augustus 2026



Minima-effectrapportage (MER)

- Het effect van landelijk beleid in combinatie met het armoedebeleid van de gemeente Leeuwarden op de financiële positie van diverse huishoudtypes
- Welke huishoudtypen worden in de gemeente voldoende ondersteund door middel van het gemeentelijke armoedebeleid en welke groepen minder goed?
- Is er sprake van een armoedeval?



Voor welke huishoudtypen?

1. Alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd
2. Alleenstaande vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd
3. Eenoudergezin met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar)
4. Eenoudergezin met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar)
5. Paar zonder kinderen onder de AOW-gerechtigde leeftijd
6. Paar vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd
7. Paar met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar)
8. Paar met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar)
9. Een alleenstaande onder de AOW-leeftijd met een zorgvraag
10. Een alleenstaande vanaf de AOW-leeftijd met een zorgvraag

Wat kost het leven?

Uitgaven:

- Basispakket aan minimaal noodzakelijke uitgaven per huishoudtype
- Ingevuld met lokale kosten
- Onderdeel is pakket met uitgaven voor sociale participatie
- Verschillende soorten uitgaven:
 - Vaste lasten
 - Reserveringsuitgaven
 - Huishoudelijke uitgaven



Inkomen: lonen/uitkeringen plus alle toeslagen.

- Bijstand/ AOW-niveau, 110, 120 en 130 % van de norm
-

Begrotingen – Paar met twee oudere kinderen

8. Paar met 2 oudere kinderen

uitgavenposten	100	110	120	130
INKOMEN				
Netto inkomen	1.956	2.151	2.347	2.543
Voorlopige aanslag	0	0	0	0
Zorgtoeslag	251	251	221	176
Huurtoeslag	445	445	435	363
Kinderbijslag	278	278	278	278
Kindgebonden budget	555	555	555	555
Kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
Lokale tegemoetkomingen	0	0	0	0
Netto besteedbaar inkomen	3.484	3.679	3.835	3.914
VASTE LASTEN				
Huur	731	731	731	731
Energie	214	214	214	214
Water	31	31	31	31
Lokale lasten	1	65	65	65
Telecom	93	93	93	93
Zorgverzekering	377	377	377	358
Overige verzekeringen	47	47	47	47
Onderwijs	54	54	54	144
Kinderopvang	0	0	0	0
Contributies en abonnementen	10	10	10	10
Vervoer	75	75	75	96
Levensonderhoud anderen	0	0	0	0
Betalingsverplichtingen	0	0	0	0
Werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
Totaal vaste lasten	1.633	1.764	1.764	1.856

RESERVERINGSUITGAVEN

Kleding	246	246	246	254
Inboedel	133	133	133	133
Onderhoud	31	31	31	31
Zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
Eigen risico	64	64	64	64
Eigen betalingen zorg	0	0	0	0
Vrijetijdsuitgaven	0	0	0	0
Totaal reserveringsuitgaven	484	484	484	492

HUISHOUDELIJKE UITGAVEN

Voeding	742	742	742	742
Was- en schoonmaakartikelen	9	9	9	9
Persoonlijke verzorging	104	104	104	104
Huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
Huisdieren	0	0	0	0
Roken	0	0	0	0
Diversen	10	10	10	10
Totaal huishoudelijke uitgaven	865	865	865	865

SOCIALE PARTICIPATIE

Sociale participatie	280	280	280	366
----------------------	-----	-----	-----	-----

TOTAAL

Totaal uitgaven	3.262	3.393	3.393	3.579
Saldo inkomsten min uitgaven	222	286	442	335

Onder voorwaarden!

- Goed kunnen omgaan met geld
- Alle inkomensondersteuning aanvragen
- Geen persoonlijk onvermijdbare uitgaven
 - Hoge huur/onzuinige woning
 - Kosten ziekte, dieet
 - Aflossing schulden



Wat zien we in de gemeente Leeuwarden?

Bijna alle onderzochte huishoudtypen hebben voldoende inkomsten om alle minimale uitgaven te bekostigen!

- Huishoudens zonder kinderen tot de AOW-leeftijd de minste bestedingsruimte. Voor hen zijn er de minste landelijke en gemeentelijke regelingen.
- Veel zorgkosten in Leeuwarden worden vergoed door de bijzondere bijstand of de collectieve zorgverzekering. Niet alle. Op 110 % heeft de alleenstaande met een zorgvraag een negatief saldo van € 4 per maand (door draagkracht bijzondere bijstand).



Armoedeval in Leeuwarden



➤ **Uitstroomval bij alleenstaanden onder de AOW-leeftijd met een zorgvraag op 110 procent:**

- Zorgkosten die in aanmerking komen voor bijzondere bijstand moeten op 110 procent uit de draagkracht worden betaald
- Geen recht meer op kwijtschelding lokale lasten
- Werkgerelateerde kosten

➤ **Doorstroomval bij huishoudens met oudere kinderen op 130 procent:**

- Wegvallen gemeentelijke regelingen (Stichting Leergeld en Volwassenenfonds)
- Bij paren: afbouw huurtoeslag en zorgtoeslag

Wat adviseert het Nibud?

De drie voorwaarden bij de berekeningen vragen om het volgende:

- 1. Verminder het niet-gebruik van regelingen**
2. Stimuleer goed financieel beheer
3. Help de energielasten te verlagen



Wat adviseert het Nibud daarnaast?

1. Houd aandacht voor de inkomenspositie van huishoudens zonder kinderen
2. Stimuleer paren met oudere kinderen bij het verhogen van hun inkomen
3. Laat (meer) werken lonend zijn
4. Probeer de uitstroomval door de IIT te voorkomen
5. Overweeg een (forfaitaire) tegemoetkoming voor chronische zieken en gehandicapten
6. Verruim de draagkrachtberekening van de bijzondere bijstand



Wat is genoeg?

- Alleenstaanden onder de AOW-leeftijd met zorguitgaven houden onder de streep € 44 over en paren zonder kinderen € 112 over.
- Commissie Sociaal Minimum zegt: reken ook met flexbudgetten van 3, 6 of 9 procent
- Onvermijdbare uitgaven (als schulden, alimentatie): welke zijn en hoe daarmee rekening te houden?

Wat is veranderd in 2026?

- Het bruto minimumloon omhoog: ruim 4 %
Gekoppelde uitkeringen als bijstand, Wajong en AOW, stijgen daardoor ook.
- Het kindgebonden budget gestegen vooral voor lage inkomens.
Voor hogere inkomens geldt: inkomensafhankelijke afbouw is omhoog van 7,1 naar 7,6 %
- Arbeidskorting omhoog: ten gunste van werkende armen
- Inflatie fluctueert (in januari 2,4 % in mei piek van 3,5 %)



Veranderingen huurtoeslag 2026

De huurtoeslag is aangepast > veel meer huurders recht

- Met een huur boven de maximale huurgrens is er dit jaar ook recht op huurtoeslag
- Jongeren onder de 21 jaar kunnen huurtoeslag aanvragen als hun huur hoger is dan € 501,47. Vanaf 21 jaar (ipv 23 jaar) is er recht op volledige huurtoeslag.
- De huurtoeslag voor gemeenschappelijke servicekosten vervalt. In plaats daarvan is de eigen bijdrage voor iedereen met € 11,96 verlaagd.

Aanvulling MER: kennis over doelgroep

- Bijna alle huishoudens kunnen op papier de begroting rond krijgen
- Hoe zit dat in de praktijk?
 - Interviews met inwoners/ medewerkers gemeenten
 - Focusgroepen met 6 tot 8 inwoners > inwoners kunnen op elkaar reageren
- Waar / waarom gaat het (toch) mis? Inzicht in niet-gebruik, stress, onvermijdbare uitgaven etc. "Arm zijn is duur"
- Waar moet de gemeente op letten? Inrichten regelingen, langdurigheid etc

A close-up, low-angle shot of an abacus with blue beads. An orange square highlights the NIBUD logo, which is white text on a blue background.

NIBUD

Dank voor uw
aandacht

